

з метою збільшення ліквідності та ефективності ринку. З метою розширення валютного ринку України, підвищення довіри та привабливості співпраці міжнародних партнерів з вітчизняними суб'єктами валютних відносин Нацбанку слід ініціювати вирішення проблем щодо вдосконалення чинного та прийняття нового валютного законодавства. Чинна нормативно-правова база в Україні характеризується суттєвою неповнотою, суперечностями і неузгодженістю як між собою, так із вимогами та стандартами загальноприйнятої міжнародної практики ведення валютної діяльності.

Для протидії валютним спекуляціям доцільним є встановлення офіційного обмінного курсу гривні на рівні середнього значення курсу на міжбанківському ринку за попередній день із відхиленням, яке не перевищує 2% (постійний критерій виконання), маржа між курсом купівлі і продажем банками готівкової іновалюти не більше 3%. Обґрунтованим є також ліквідація обмінних пунктів та ретельний контроль НБУ за кредитами рефінансування.

Література:

1. Барановський О. І. Актуальні проблеми функціонування валютних ринків / О.І. Барановський // Фінанси України. -2009.- №4.- С.13-32
2. Береславська О. І. Актуальні проблеми курсової політики України / Береславська О. І. // Вісник НБУ. - 2010. - №2.- С.16-20
3. Нідзельська І. А. Вплив валютного регулювання на розвиток вітчизняної економіки /Нідзельська І. А. //Фінанси України- 2010. - №2. –С. 83-88
4. Ющенко В. А. Валютне регулювання : [навч. посіб] /В. А. Ющенко В. І. Міщенко. – К. : Знання. 1996. - 359с.

КОВАЛЕНКО К.А.,
студентка III курсу
спеціальності «Міжнародна економіка»
Маріупольського державного університету

ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗОВНІШНЬОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ В УКРАЇНІ

Як і для більшості країн світу, для України державні запозичення є основним джерелом покриття дефіциту бюджету, при чому як державного так і місцевих бюджетів. Розмір державного боргу, його динаміка і структура, та темпи росту є одним з показників фінансового стану держави та ефективності державної боргової політики. Дефіцит державного бюджету, залучення та використання позик для його покриття призвели до формування і значного зростання державного боргу в Україні. Великі розміри внутрішнього і зовнішнього державного боргу, а також відповідно зростання витрат на його обслуговування обумовлюють необхідність вирішення проблеми державного боргу, а відтак і пошуку шляхів вдосконалення механізму його управління [1].

Погашенням зовнішньої заборгованості в Україні займається: Міністерство Фінансів України; Національний Банк України; Державне казначейство України, тощо. Зменшення зовнішнього боргу України здійснюється за допомогою таких 3-ох основних джерел:

- із бюджету
- за рахунок золотовалютних резервів
- приватизації власності
- із нових запозичень

Для того, щоб ефективно управляти та скоротити державний борг найчастіше використовують такий метод як рефінансування державного боргу (погашення основної частини заборгованості за рахунок засобів отриманих від розміщення нових позик)[2].

Для вирішення проблеми зовнішньої заборгованості Кабінет міністрів України ухвалив Концепцію розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів України на 2009 - 2013 роки. Цю концепцію прийняли з метою задовольнити нагальні потреби реформування первинного ринку державних цінних паперів в Україні [2]. Також в період економічної нестабільності, відсутності додаткових резервів залучення коштів Україні доведеться «тяжко попотіти» у найближчі пару років, щоб виконати стратегічний план складений Міністерством фінансів України (рис.1)

Вище наведена діаграма погашення основної суми боргу протягом 8 років за даними Мінфіну показує високу напругу протягом 4 років. Міністерство фінансів у 2014 році отримало практичну відсутність боргової завантаженості, та його зменшення починаючи з 2016 року [2].

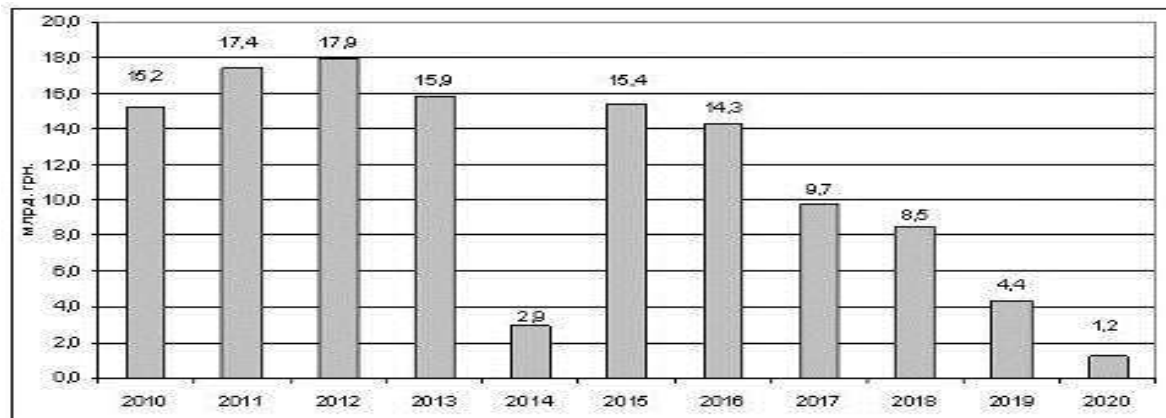

Рис. 1. Стратегічний план складений Міністерством фінансів України

**за даними Міністерства фінансів України*

Шляхами зменшення зовнішньої заборгованості України можна вважати наступні:

- Враховуючи специфіку стану державної заборгованості України (лева частина зовнішнього боргу України - державний борг, обслуговування якого проводиться з державного бюджету), дуже важливо розробити комплексну систему показників, які, окрім загальної платоспроможності та тимчасової ліквідності, включали б також індикатори гранично безпечного боргового навантаження на бюджет.
- З метою запобігання зростанню простроченої заборгованості в економіці слід усвідомлювати, що в основі функціонування ринкової економіки лежить принцип довіри господарюючих суб'єктів одне до одного. Підрив цієї довіри означатиме неминучу кризу. Ось чому не можна не підтримувати дії Нацбанку, спрямовані на подолання паніки серед клієнтів банків.
- Має бути посилений митний контроль за надходженням у країну так званого «сірого» та «чорного» імпорту, який, крім несплати мита та інших податків, призводить до подальшого вивезення іноземної валюти з країни. Необхідні також заходи нетарифного характеру, спрямовані на скорочення ввезення побутових товарів з країн Сходу та інших регіонів світу. Задля цього потрібно істотно підвищити контроль за якістю товарів, котрі надходять в Україну.
- Має бути взята за основу теза, що уряд та Національний банк зобов'язані не допустити зниження курсу гривні по відношенню до долара. На відміну від ситуації 1998-1999 років, падіння курсу національної валюти до іноземних валют, враховуючи обсяг залучених іноземних та виданих валютних кредитів, матиме вкрай негативні наслідки, адже спровокує масові прострочення зобов'язань за цими кредитами та оголошення неплатоспроможними суб'єктів, що їх отримали.
- Необхідно розширити та пришвидшити розвиток внутрішнього фінансового ринку для активізації купівлі державних зобов'язань [3].

Таким чином, на думку експертів Національний банк, для погашення зовнішньої заборгованості України, повинен розробити програму-підтримку банкам в період фінансової нестабільності, і передбачити спрощені механізми підтримки їх ліквідності. А, наприклад, перед комерційними банками стоїть таке питання як, переглянути темпи зростання кредитних портфелів у бік зменшення.

Література:

1. Закон України „Про державний внутрішній борг України” від 16.09.92 р.
2. Артюніна М.І. Світовий банк і Україна // Актуальні проблеми розвитку економіки України в перехідний період до ринку: [Матеріали міжвуз. наук.-практ. конф.]. - Тернопіль, 1996. - Ч.1. - с. 48-49. - К-1 [В 48049-1].
3. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України: [Електронний ресурс]: <http://minfin.kmu.gov.ua/>.

МАРЕНА Т.В.,
к.е.н., доцент
завідувач кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету

СУЧАСНІ РИЗИКИ ГЛОБАЛЬНОЇ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Зростання частоти та масштабів фінансово-економічних криз у світовому господарстві привернуло увагу до питань забезпечення фінансової стабільності не тільки на національному та регіональному, але й на глобальному рівнях. Сучасні ризики глобальної фінансової стабільності за великим рахунком не є новими, однак глобалізація призводить до тісного переплетіння різних їх типів та формування складних системних

ризиків. Трансформація системи ризиків світового фінансового ринку в умовах глобалізації відбувається під впливом наступних чинників:

- ускладнення вибору оптимального напрямку участі на світових фінансових ринках внаслідок розширення кола потенційних об'єктів інвестування;
- зростання впливу зовнішніх чинників (світової економіки, політики, науки тощо);
- певне послаблення зв'язку між інвесторами (кредиторами) і позичальниками через залучення до роботи на глобальних фінансових ринках великої кількості компаній-посередників;
- різкі зміни ринкових настроїв;
- спекулятивний характер використання фінансових інструментів [2].

Разом з тим, на світовому фінансовому ринку зберігаються й традиційні ризики, масштаби яких внаслідок глобалізації фінансів зростають. Найпоширенішими ризиками, які дестабілізують національні та міжнародні фінансові ринки і впливають на реальний сектор, є зниження курсової вартості акцій та обмінних курсів провідних валют, а також ризик ліквідності.

Спеціалісти Міжнародного валютного фонду при оцінці поточного стану глобальної фінансової стабільності аналізують ризики та умови глобального фінансового середовища. До ризиків, що можуть розхитати фінансову стабільність, відносяться: макроекономічні ризики; ризики ринків, що розвиваються; кредитні ризики; ринкові ризики та ризики ліквідності. До умов глобального фінансового середовища відповідно до методики МВФ віднесено схильність до ризику і монетарні та фінансові умови [1].

У період глобальної фінансової кризи 2008-2009 рр. найбільш масштабними були кредитні та макроекономічні ризики (рис.1).

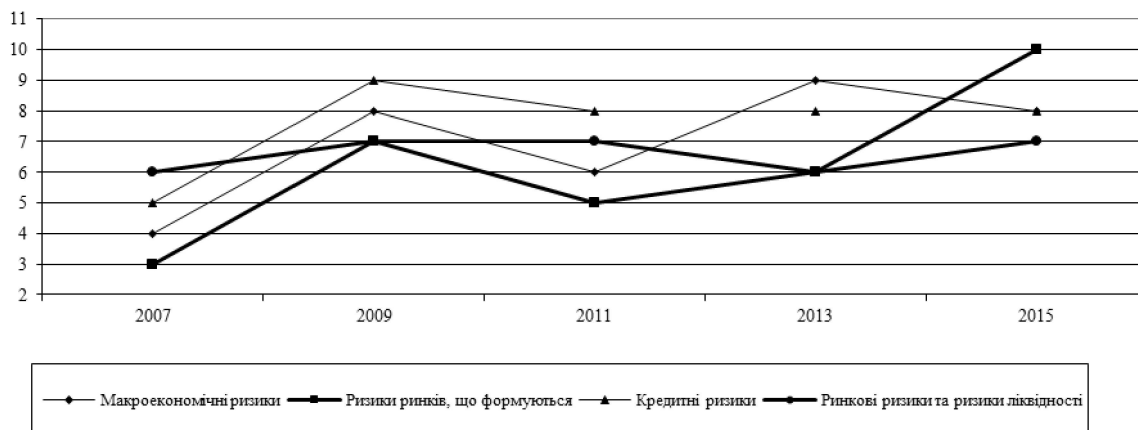

Рис. 1. Ризики глобальної фінансової стабільності у 2007-2015 рр. (за методикою МВФ)

У 2012-2015 рр. ризики глобального фінансового середовища все ще перевищували їх докризовий рівень, що говорить про загальне підвищення фінансової нестабільності у світі. Водночас, з часом деякі ризики втрачають свою значущість, а інші стають більш впливовими. Так, у посткризові 2012-2013 рр. найбільш значними також були макроекономічні ризики, що проявлялося у послабленні економічної активності та уповільненні темпів економічного зростання, і кредитні ризики, передусім, через проблеми у європейському банківському секторі [3].

У 2015 р. на тлі незначного зниження макроекономічних ризиків та збереження кредитних ринків спостерігається підвищення фінансової стабільності у розвинутих країнах. Це стало можливим через розвиток та укріплення макрофінансових умов у цих країнах, підвищення довіри до монетарної політики та певного зменшення небезпеки дефляції в країнах Єврозони. У США продовжилося посткризове відновлення економіки, а інфляційний тиск на економіку вдалося зменшити. У Єврозоні політика Європейського центрального банку була спрямована на покращення умов кредитування. Банк Японії проводив монетарну політику, спрямовану на покращення фінансових умов, підвищення фондових котирувань та зростання банківського кредитування. В цілому, попит на кредити у розвинутих країнах починає зростати, частково завдяки підвищенню довіри до політики центральних банків.

Водночас, загальний рівень ризиків фінансового середовища залишився значним, оскільки на фоні укріплення фінансової стабільності у розвинутих країнах відбулося підвищення ризиків країн з ринком, що формується (з 6 балів у 2013 р. до 10 – у 2015 р.), роль яких у світовому господарстві наразі зростає.

За останні роки багатьом країнам, що розвиваються, вдалося досягти стану певної стійкості до зовнішніх шоків та зміцнити основи економічної політики. Зовнішні умови та показники функціонування економік, що розвиваються, у тому числі сальдо рахунку поточних операцій, покращилися, однак показники ліквідності і кредитні рейтинги погіршилися. В результаті у деяких з цих країн відбулося уповільнення темпів економічного зростання та порушення пропорцій економічного розвитку. Маючи значну заборгованість за кредитами, у тому числі тими, що були отримані ще до початку глобальної кризи, країни, що розвиваються значно ризикують у випадку зростання відсоткових ставок у розвинутих країнах. За оцінками МВФ, загальна сума надлишкових запозичень у країнах, що розвиваються, складає близько 3,3 трлн. дол. США [3]. Зростання